

magán, akár állami erdészet szolgálatban állanak, mindig előljáró tisztjük vagy hatóságuk útján legkésőbb folyó évi július hó végeig a földmivelésügyi ministeriumhoz adják be.

Budapest, 1893. június hó.

Földmivelésügyi m. kir. ministerium.

K ü l ö n f é l é k .

Az „*Acacia decurrens*“-ről. Az »Erdészeti Lapok« idei III. füzetének »Különfélék« rovatában az *Acacia decurrens* áráról van szó. Az ott jelzettnél egy sokkal olcsóbb forrást tudok. »Vilmorin Andrieux & C.-ie.« (Paris 4 Quai de la Mégisserie) 1893. évi magárjegyzéke szerint 100 gramm *Acacia decurrens* 5 frankba kerül. Az ezzel rokon és hasonló tulajdonságokkal bíró:

<i>Acacia cyanophylla</i>	100 gr.	3 frt.	20 kr.
» <i>leiophylla</i>	100 »	2 »	20 »
» <i>macradenia</i>	100 »	3 »	20 »
» <i>melanoxydon</i>	100 »	3 »	40 »
» <i>mollissima</i>	100 »	5 »	— krért

kaphatók.

A mező-szabédi verőfényes fekvésű kísérleti telepen, illetve csemetekertben mindezen fajok magjaiból 100—100 gr. még april hó végén kísérlettétel céljából elvettett. Hogy mi kél ki belőlük s a kikelt csemeték hogyan fognak a mező-ségi forró és száraz nyárral, valamint a tél hidegével szemben viselkedni — a felől annak idején bátor lesznek jelentésemet megtenni. (*Pécs Dezső.*)

Faóriások. A »*Timber Trades Journal*« londoni lapból a »*Continentale Holzzeitung*« 1893. évi 13-ik száma a következőket közli:

Az Aetna hegyén van egy nagy szelid gesztenyefa, melynek 60 m a kerülete s bár belől egészen üres, szép lombozattal van ellátva.

Az ottani parasztok a fa belsejében a gesztenye szárításra végezt egy kemenczét állítottak fel; össze-vissza vágják a fa ágait s egyáltalában nem tanusítanak semmi kiméletet sem ezen megbecsülni való fa iránt.

A mint megközelítőleg meg lehetett állapítani a fa korát, — azt 3600 évre teszik.

Néhány év előtt a vihar egy galagonyafát (Drachensbaum), mely Orotovában — a kanári szigeteken — a népi tiszteletének tárgya volt, letört. A fa 75 angol láb magassággal és 46 láb kerülettel birt.

Bethencourt francia kalandor 1402-ben szintén járt a kanári szigeteken s akkori utazásáról ismertetést irván, egy fáról szól, mely nagyban hasonlít a szóban forgó széltörte fához. Az összehasonlításból egyszersmind az is kitünik, hogy a kérdéses fa 500 esztendőn keresztül alig nőtt valamit, valamint hogy ez a széltörte óriás a világ legidősebb fái közé tartozott.

Nem régiben Kaliforniában egy vadász, midőn egy megbezett medvét üldözött, egy Sequoja fenyőre akadt, melynek 300 láb magasság mellett 93 lábnyi kerülete volt, s így valószínűleg ez a föld legnagyobb fája.

A hinduk által szentnek tartott Narbada folyó partján pedig van egy fügefafa, melynek 300 nagyobb és 3000 kisebb törzse van, s szint egy egész erdőt képez.

A platánfák között is sok nagy méretű és idős fát lehet találni. Így Pliniusz beszéli, hogy Caligula császár 20 embert egy odvas platánfában vendégelt meg. Egy más ilyen odvas fában pedig Lykinus Mutianus, Lykia kormányzója, 18 ember részére adott ebédet. Konstantinápoly vidékén

most is lehet látni egy platánfát, mely 100 láb magas és 165 láb kerülettel bír. A fának árnyéktere 500 négyszögláb. Árkádiában pedig a trójai háboru után 800 esztendővel is mutogattak egy platánfát, melynek kérgébe Menelaus neve volt bevágva. Ezt a fát, a monda szerint, mielőtt a háboruba ment volna, maga a fejedelem ültette.

Említésre érdemes még az Afrika belsejében tenyésző Baobabfa. Ezt Adanson botanikus után, ki először leírta, Adansoniának is nevezik. A Baobabfa rendkívül sokáig (5000—6000 évig is) élél s bár nem nő nagyra — rendszeren csak 17 lábra — jelentékenyebb vastagsági méreteket ér el, kerülete megüti néha a 40 lábat.

A benszülött négerek különös módon használják fel ezt a fát; tudniillik ennek az odvában, melyet mesterségesen is kiterjesztenek, felakasztják azon halottaikat, kiket nem tartanak érdemeseknek arra, hogy ünnepélyesen eltemettesenek. Ide akasztják fel a néger királyoknál elhalt költőket és zenészeket, kik életökben ugyan nagy becsben és tiszteletben állottak, holtuk után azonban félnek tőlük.

Egy ismert hires író így ír erről:

»A barbár népek sajtóságos gondolkozásáról tesz tanúságot, hogy költőiket a nagy fák belsejében — ég és föld között lebegve — temetik el.« (Péché Dezső.)

Fából készített virágok. St-Gallenben Kaiser papirkereskedésében Abplanalp-Stäbli egy mesterművet állított ki, melyet a chikagói világtárlatnak szánt:

Egy talapzaton gyönyörű váza van elhelyezve, melyből szebbnél-szebb borostyán, gyöngyvirág, szegfű, rózsza s egyéb virágok függnek alá, úgy hogy távolabbról nézve, senki sem mondaná, hogy azok fából vannak s a mű általános fel-tűnést keltett.

(Péché Dezső.)

Az oláhországi erdészetről. A »Continentale Holzzeitung« 1893. évi 14. száma a következőket közli:

Oláhországban van a hivatalos adatok szerint — 3·6 millió hektár (az összterülethez képest 16·6%) erdő. Ez azonban csak papíron van így, a valóságban a fenti terület csak a feltétlen erdőterületet jelöli, melynek egy része kopár és csak a magas hegyek közötti részekben található zárt erdőket. Bár az oláh ifjak a nancyi francia erdészeti főtanintézetet meglehetősen számban (Annuaire des eaux et forets pour 1893) látogatják, a korona-erdőket (900,000 hektár 3 millió frank évi jövedelemmel) és néhány nagyobb uradalmat kivéve rendes erdőkezelésről nem lehet szó. Akkor és annyi erdőt vágnak, a hogy épen kedvük tartja! Különösen kipusztultak a tölgy erdők s helyeiket nagyobbára a nyír, nyár és éger foglalják el. A tűlevelű erdők, melyeknek 65%-át a jegenye fenyő, 35%-át a lúcz fenyő képezi, a legeltetéssel való visszaélés és nagymérvű erdőégések következtében aránylag keskeny pásztában a bükk tenyészeti határára szorultak.

Oláhország faipara egyébiránt az utolsó 5—6 évtől fogva meglehetősen élénk. Kiváló nagy számban létesültek fűrészművek, melyek nyakra-főre dolgozzák fel a meglevő erdőket. Legnagyobb fűrészműve van a gőzfűrész részvénytársaságnak Galatzban (azelőtt Goetz és társa). Ez a társaság az utóbbi esztendőben 327,111 m³ faanyagot dolgozott fel. Előállított összesen 271,842 m³ fűrészáru, melyből 206,979 m³ el lett adva. Ez a társaság, mely eddigelé a Bistricza völgyét használta ki, most ujabban a Trotus völgyét szerezte meg és Comanestiben nyolcz kerettel egy gőzfűrész szándékozik felállítani. Ez a fűrész évente 150,000 m³ fenyőfát fog feldolgozni.

A részvénytársaság az Oláhországból való faanyagon

kivül még Bukovinából is szállít mintegy 120,000 m^3 -t évente és azt is feldolgozza.

Fűrészáru Bukovinából és Magyarország erdélyi részeiből évente 25,000—30,000 m^3 vitetik be Oláhországba, ellenben a kivitel Oláhországból a fűrészárut illetőleg 120,000 m^3 . A kivitel Konstantinápolyba, Smyrnába, Athénbe, Volába, Salonikibe, Jaffába, Alexandriába, Batumba, Bulgáriába, újabb időben még Franciaországba, Algiriába, Spanyolországba és Indiába történik.

Megkülönböztetendő ettől az a kivitel, mely Galatzon át a kelet felé eszközöltetik. Ezen az uton ugyanis nem az oláhországi, de a magyarországi és az ausztriai fa (évenként 6000 waggon, vagyis 120,000 m^3) szállittatik.

Az oláhországi faipart a hordódonga- és hordó-gyártás jellemzi. Igy Moldovában — a dorohojai kerületben — 1·2—1·5 millió hordódongát és 2000—2500 boros meg bor-szeszes hordókat készítenek.

A dongákat vagy magában Oláhországban használják fel, nagyobbára azonban Magyarországra és Ausztriába szállítják. (Pécs Dezső.)

Erdőgazdaság és fakereskedés Törökországban. A kinek tadomása van afelől, mily tömérdek faanyagot szállítanak Törökországba, azt hihetné, hogy ott már alig van erdő, csak pusztá kopár helyek.

Pedig koránt sincs úgy!

Törökországban még nagy kiterjedésű erdőség található, melyekből az országnak fában való szükségletét bőven fedezni lehetne.

Az utak hiánya, a nem szabályozott patakok, de különösen az uralkodó törvénytelenység (a meglevő kevés törvényt sem tartják meg s a kormányzó pasák teljesen önhatalmilag járnak el) okozzák, hogy a vállalkozók inkább

külföldről hozatják a fát, sem hogy a belföldi erdők kihasználásába bocsájtkozzanak. A törökországi erdők többnyire az állam tulajdonát képezik és a pasák — csak saját hasznukat tartván szem előtt — rendszeren olyan vállalkozóknak adják át az erdő kihasználását, kik az erdőkezeléshez semmit sem értenek, — vágnak olyan időben, mikor nekik tetszik, olyan és annyi faanyagot tarolnak le, minőt és mennyit éppen kedvük tartja. — Senki sem vonja őket azért kérdőre; legfeljebb — pro forma — azt bizonyítják, hogy a fára nekik maguknak van szükségük és hogy nem adnak el belőle.

Olyan favágásoknál azonban, melyeknek nyíltan is kereskedés a czélja, köteles a vállalkozó vámot (a hogy Törökországban nevezik: Ormanie) fizetni, mely negyedévenként változtatható s mely — ha az előállítás helye a piactól, vasuti állomástól, vagy kikötőtől nincs tovább hat óra járás távolságnál, — az áru értékéhez mérten 25%; messzebb fekvő helyeknél pedig 20, 15 és 10% szokott lenni.

Az áruk értékét a török hatóságok állapítják meg s ilyenkor roppant visszaélések történnek.

A letarolt helyek teljesen magukra maradnak s mesterseges felújítás még eszébe sem jut senkinek.

A leirt állapotoknak ez idők szerint még változása sem remélhető! — Legjobb megoldása volna a dolognak, ha a törökországi erdőket mind kezelés és felújítás, mind felhasználás tekintetében több évtizedre — megfelelő ellenőrzés mellett — egy közép-európai szakemberekből álló társaság venné ki haszonbérbe. Ekkor aztán az erdőgazdaság Törökországban is bizonyára nagyobb lendületet venne és az eddigelé még holt tőke értékesítése mellett az erdőállomány fenntartását is biztosítani lehetne.

A Törökországban előforduló főbb fanemek a következők:

Albániában legtöbb van jegenye fenyő aztán az előfordulás mennyisége szerint felsorolva: erdei fenyő, bükk, tölgy és diófa.

Macedoniában és Rumeliában bükk, tölgy, nyár, erdei fenyő és jegenye fenyő.

Kis-Ázsiában Trapezunttól Kisselirmakig: szelid gesztenye, bükk, kőríz, tölgy, erdei fenyő, jegenye fenyő, dió és mogyorófa.

Kis-Ázsiában Kisselirmaktól a Bosporusig: erdei fenyő, tölgy, bükk, jegenye fenyő, szil, kőríz, hárs, nyár és szelid gesztenye.

Kis Ázsia déli és délkeleti részén, valamint Syriában: erdei fenyő, lúcz fenyő, tölgy, bükk, jegenye fenyő, hárs és cziprusfa. A „*Continentale Holzzeitung*“ után: (Péché Dezső.)

Az apácza-rovar az idén Oroszországban is fellépett, még pedig a nyugati határon Olkusz, Miechov, Pinczov és Stopovica kerületek erdőségeiben jelent meg nagy mennyiségben. Az orosz ministerium egy külön bizottságot rendelt ki az apácza-rovar irtásának vezetésére. A „*Continentale Holzzeitung*“ után: (Péché Dezső.)

Magyar fakereskedők és faiparosok orsz. egyesülete elnevezéssel a fővárosban új egyesület alakult, melynek ez első közgyűlésén több tekintélyes vidéki kereskedő is megjelent. Pollák József budapesti fatermelő (Schultz és cég) indítványára a tanácskozás vezetésére Neuschloss Marczelt kérték fel, aki örömének adva kifejezést a nagy számmal való megjelenés felett, az alakuló közgyűlést megnyitotta.

Miután Váradi Dávid (Czegléd) felszólalására az alapszabály-tervezet egyhangu elfogadásra talált, elnöknek közfelkiáltás- és nagy lelkesedés mellett Bedő Albert ministeri tanácsos és országos főerdőmestert választották meg. Az elnökért erre egy Inkey Emil, Horn Dávid, Neuschloss Emil

és Pollák József tagokból álló küldöttség ment lakására, kit megérkezésekor hosszas éljenzéssel fogadtak. Neuschloss Marcell üdvözlő beszédére, melyben többek közt az egyesület céljaként a fakereskedelemnek és faiparnak nemzeti irányban való fejlesztését is felemlítette, Bedő ministeri tanácsos megköszönte a bizalmat és azt hangsúlyozta, hogy teljesen méltányolja az egyesület fontos feladatait és ezért örömmel lép annak szolgálatába. Ezután alelnöknek Neuschloss Emil és Vuk Gyulát, titkárnak Unger Bernát dr., budapesti ügyvédet, pénztárnoknak Kronberger Miksát, ellenőrnek Adler Henriket választották meg, amiért Unger dr. mondott a tisztikar nevében köszönetet. — A választmányt csak az alapszabályok jóváhagyása után fogják megalakítani, addig pedig a tisztikar intézi az egyesület ügyeit. — Bejelentetvén, hogy az egyesületnek máris 184 tagja van, az előkészítő bizottságnak és különösen Horn Dávid faiparosnak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. Végül az egyület további szervezése és kiterjesztése céljából 15 tagu bizottságot választottak, mire a közgyűlés Bedő elnök zajos éltetése közben véget ért.

(„Fővárosi Lapok“ után.)

»Kétnejűség« gólyák között. Az »Öst. Forstzeitung« f. évi 25. számu az »Archiv d. V. L. Fr. d. Naturgeschichte in M.« után a következő érdekes állattani megfigyelést közli.

Egy Teterow mellett fekvő birtok bérlőjének udvarába évről-évre megérkezett egy gólyapár s fészket az egyik pajta tetőjén szépen elfoglalta 1891-ben is. Csakhogy néhány napra a régi lakók megtelepedése után egy harmadik gólya is berepült a fészekbe s mindjárt harcba is elegyedett a fészek lakóival. A civakodás két hét multán ugy végződött, hogy a három gólya szépen megbékült s a fészket akként alakította át, hogy belőle egy kettős fészek keletkezett, melyen a két nőstény — mert ilyen volt az utólag

érkezett gólya — megosztozott s mindegyik megülte a maga fél fészket, s a három tagból álló gólya család a nyár folyamán öt gólya-fit békességben fel is nevelt. Meglehet, hogy a gólya pár utközben elvált egymástól s a gólya-férj talán utközben tett szert új párjára, melyet régi fészket elfoglalta s korábbi párja csak utóbb került elő. Bár mint álljon is azonban a dolog, mindenesetre érdekes, hogy a mult év tavaszán már együtt érkezett meg jó egyetértésben a hármás gólya-család, s kettős fészken megtelepedvén tavaly megint öt gólya-fit repített szabadjára békes otthonából. (Arató.)

Változások az erdészeti szolgálat körében:

I.

Földmivelésügyi magyar ministerem előterjesztésére: az állami erdőgazdaság és az erdészeti tanügy terén hosszú időn át szerzett kiváló érdemei elismerésül *Sóltz Gyula* főerdőtanácsost és máramaros-szigeti erdőigazgatónak a ministeri tanácsosi czimet és jelleget díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1893. évi június hó 4-én.

Ferencz József s. k.

(Bp. Közl. 136. sz.)

Gróf Bethlen András s. k.

II.

A földmivelésügyi m. kir. minister *Bihary Ödön* m. kir. I. oszt. erdőgyakornokot a selmeczi bányászati és erdészeti adadémia erdőtenyésztéstani tanszékéhez tanársegéddé nevezte ki.

(Földm. ért. 21. sz.)

Halálozás. *Bothó Imre* kir. főerdőfelügyelő, *Beiwinkler Károly* földbirtokos, az Orsz. Erd. Egyesület alapító tagjai Budapesten, *Lassel Ferencz*, városi erdőgyakornok, az Orsz. Erd. Egyesület rendes tagja (Brassóban) elhunytak. *Béke poraikra!*